

Κυριακή Των Αγίων Πατέρων της Δ' Οικουμενικής Συνόδου

19/07/2026

Η Αγία μας Εκκλησία τιμά σήμερα τη μνήμη των θεοφόρων Πατέρων της Δ' Οικουμενικής Συνόδου, η οποία συνήλθε στη Χαλκηδόνα το (451). Οι άγιοι Πατέρες φωτιζόμενοι από το Πνεύμα το Άγιο, αγωνίσθηκαν με αυταπάρνηση για τη διαφύλαξη της αλήθειας, της πίστεως και την ενότητα της Εκκλησίας, δηλαδή υπήρξαν οι θεματοφύλακες της Ορθόδοξης διδασκαλίας. Επιλύοντας τις αιρέσεις της εποχής τους, διατύπωσαν με σαφήνεια το ορθόδοξο δόγμα περί του προσώπου του Κυρίου Υμών Ιησού Χριστού, ομολογώντας ότι, είναι τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, «εκ δύο φύσεων ασυγχύτως, ατρέπτως, αδιαιρέτως, αχωρίστως γνωριζόμενων»¹.

Η σημερινή εορτή δεν αποτελεί απλώς ανάμνηση ενός ιστορικού γεγονότος, αλλά πρόσκληση προς όλους μας να αναλογισθούμε τη βαρύτητα της αληθινής πίστεως στη ζωή μας. Οι Άγιοι Πατέρες, μας υπενθυμίζουν ότι, η αλήθεια του Ευαγγελίου δεν είναι μια αφηρημένη θεωρία, αλλά η οδός που κατευθύνει τον άνθρωπο στη σωτηρία και την εν ζωή κοινωνία με τον Θεό.

Οι πατέρες της Δ' Οικουμενικής Συνόδου, δεν συγκεντρώθηκαν για να αντιμετωπίσουν μια φιλοσοφική αντιπαράθεση ή να εκφράσουν μια ακαδημαϊκή θεωρία. Το ενδιαφέρον τους ήταν βαθιά ποιμαντικό και σωτηριολογικό. Γνώριζαν ότι η αλήθεια για το πρόσωπο του Χριστού συνδέεται άμεσα με τη σωτηρία του ανθρωπίνου γένους. Επομένως, εάν ο Χριστός δεν είναι αληθινός Θεός, τότε δεν είναι δυνατόν να μας χαρίσει τη θεία και αιώνια ζωή. Εάν δεν είναι αληθινός και πραγματικός άνθρωπος, τότε δεν μπορεί να θεραπεύσει και να ανακαινίσει την ανθρώπινη φύση.

Η φράση: «τέλειον τον αυτόν εν θεότητι και τέλειον τον αυτόν εν ανθρωπότητι, θεόν αληθώς τον αυτόν εκ ψυχής λογικής και σώματος»² αναιρεί τον Απολιναρισμό. Η ανθρώπινη φύση του Χριστού αποτελείται από σώμα και λογική ψυχή. Απέναντι, δε στην πλάνη του Ευτυχούς, ο οποίος δίδασκε ότι μετά την ένωση η ανθρώπινη φύση απορροφήθηκε από τη θεία, οι Πατέρες διακήρυξαν ότι ο Χριστός είναι ο ένας και ο αυτός Υιός

¹ ACO II, I,2, p. 129-130, ed Eduard Schwartz, Berlin-Leipzig 1933.

² ACO II, I,2, p. 129.

και Λόγος του Θεού, που υπάρχει σε δύο τέλειες φύσεις, οι οποίες ενώνονται ασυγχύτως και αδιαιρέτως στην υπόσταση του Θεού Λόγου. Έτσι, διασώζεται τόσο η θεότητα όσο και η ανθρωπότητα του Χριστού³.

Η διδασκαλία αυτή δεν αφορά μόνο τη θεολογία αλλά και τη ζωή μας. Ο Χριστός προσέλαβε ολόκληρη την ανθρώπινη φύση για να θεραπεύσει τον άνθρωπο. Προσέλαβε σώμα και ψυχή, τη βούληση και κάθε στοιχείο της ανθρώπινης ύπαρξης, εκτός από την αμαρτία. Με τον τρόπο αυτό έδωσε τη δυνατότητα σε όλο το ανθρώπινο γένος την οδό της θεώσεως και της σωτηρίας: «Θεός γαρ εγένετο άνθρωπος, ίνα τον άνθρωπον θεόν ποιήση»⁴.

Οι Άγιοι Πατέρες, μας διδάσκουν, επίσης, το ήθος της Εκκλησίας. Παραμένουν σταθεροί στην αλήθεια, χωρίς φανατισμό. Δεν αναζήτησαν την προσωπική προβολή, αλλά τη δόξα του Θεού και την ενότητα του εκκλησιαστικού σώματος. Ο βίος τους αποτελεί παράδειγμα για κάθε πιστό, ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή, όπου συχνά επικρατεί σύγχυση, σχετικισμός και αδιαφορία για την αλήθεια.

Στο σημερινό κόσμο, όπου ο άνθρωπος αναζητεί την ταυτότητα και την ελπίδα, η Εκκλησία συνεχίζει να ομολογεί τον Χριστό, τον τέλειο Θεό και τον τέλειο άνθρωπο- τον μόνο Σωτήρα του κόσμου. Η πίστη αυτή δεν είναι θεωρητικό δόγμα, αλλά η εμπειρία της ζωντανής παρουσίας του Θεού μέσα της Εκκλησία και στη ζωή των Αγίων.

Η χριστολογική διατύπωση του «όρου» της Χαλκηδόνας δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά θεμέλιο ολόκληρης της θεολογικής ζωής της Εκκλησίας. Από χριστολογικής πλευράς, η ομολογία του ενός και αυτού Χριστού «εν δύο φύσεσιν», διασφαλίζει την πραγματικότητα της ενανθρωπήσεως και την ακεραιότητα, τόσο της θείας όσο και της ανθρώπινης φύσεως του Χριστού. Από σωτηριολογικής πλευράς, η ένωση των δύο φύσεων στην υπόσταση το Θεού Λόγου, καθιστά δυνατή τη σωτηρία του ανθρώπου. Μάλιστα, κατά τον Άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο: «το γαρ απρόσληπτον και αθεράπευτον»⁵ συνεπώς, ο Χριστός προσλαμβάνει ολόκληρη την ανθρώπινη φύση, για να την θεραπεύσει και να την ανακαινίσει.

Παράλληλα, η εκκλησιολογική διάσταση της Χαλκηδόνας είναι εξίσου σημαντική. Η Εκκλησία δεν είναι απλώς ένας θρησκευτικός

³ Ν. Ματσούκα, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία Β΄-Έκθεση της ορθόδοξης πίστης σε αντιπαράθεση με τη δυτική χριστιανοσύνη*, Θεσσαλονίκη 2002, σελ. 251.

⁴ PG. 1225C-1228A.

⁵ PG. 37, 181C.

οργανισμός ή μια κοινότητα ηθικών αξιών, αλλά το Σώμα του σαρκωμένου και αναστημένου Χριστού. Η ενότητα της Εκκλησίας εκπορεύεται από την ενότητα του προσώπου του Χριστού και η ζωή της συγκροτείται γύρω από το μυστήριο της θείας Οικονομίας. Έτσι, η ορθή πίστη για τον Χριστό αποτελεί προϋπόθεση της σωτηρίας και θεμέλιο της εκκλησιαστικής κοινωνίας.

Υπό το πρίσμα αυτό, οι θεοφόροι Πατέρες της Δ' Οικουμενικής Συνόδου δεν υπήρξαν απλώς υπερασπιστές ενός δογματικού τύπου, αλλά θεματοφύλακες της πίστεως με την δυνατότητα το τέλει δημιούργημα της κτίσεως να μετέχει πραγματικά στη ζωή του Θεού μέσα από το σώμα της Εκκλησίας. Η Χριστολογία, η Σωτηριολογία και η Εκκλησιολογία αποκαλύπτονται έτσι ως αδιάσπαστες όψεις του μυστηρίου της θείας ενανθρωπήσεως.

Επομένως, οι Άγιοι Πατέρες της Δ' Οικουμενικής Συνόδου παραμένουν όχι μόνο ιστορικοί μάρτυρες της ορθής πίστεως αλλά και διαχρονικοί οδηγοί της θεολογικής σκέψεως και της εκκλησιαστικής ζωής. Η παρακαταθήκη τους καλεί την Εκκλησία κάθε εποχής να συνδυάζει την πιστότητα στην αποκεκαλυμμένη αλήθεια με τη δημιουργική μαρτυρία της στον σύγχρονο κόσμο, ώστε το μυστήριο του Θεανθρώπου να παραμένει στο κέντρο της πίστεως, της λατρείας και της σωτηρίας του ανθρώπου.

Εν κατακλείδι: «Η Εκκλησία υπάρχει, επειδή υπάρχει ο Χριστός και η ύπαρξή της συνιστά τον ιστορικό και εσχατολογικό τρόπο παρουσίας Του στον κόσμο»⁶. Αυτό συνδέει άμεσα τη Χριστολογία με την Εκκλησιολογία της πατερικής, ορθόδοξης θεολογίας.

Αρχιμ. Τίτος Γιαννούλης

⁶ Zizioula, Hohn D., *Being as Communion: Studies in Personhood and the Church*, London: Darton Longman & Todd, 1985, σελ. 14-15.